

מבית ג'מאל לתל ירמות

עונה מומלצת: כל השנה.

התאמה: לכל המשפחה.

קושי מסלול: קל

אורך מסלול: כ- 4 קילומטרים.

משך מסלול: כשעתיים וחצי (+ביקור במנזר).

מפה: מפת סימון שבילים מס' 9, "מבואות ירושלים".

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2011)

הגעה ממחלף שער הגיא: פונים מכביש ירושלים-תל-אביב ימינה (דרומה) בכביש 38 לכיוון בית-שמש. כקילומטר לאחר הפנייה הראשית לבית שמש פונים שמאלה בעקבות השילוט המורה אל מנזר בית ג'מאל. חונים בחנייה שבפתח המנזר ומשם יוצאים רגלית.

- **המסלול מעגלי, לא נדרשת בהקפצת רכבים.**
- **ציוד נדרש: נעלי הליכה, מים, כובע. במידה ורוצים לבקר במנזר נדרש ביגוד צנוע.**

המסלול אינו משופע בצל, אך מכיוון שאיננו ארוך ניתן להשלימו באחר צהריים אחד, בשעות בהן החום כבר לא בעיצומו. לפני שיוצאים לדרך כדאי לבקר במנזר בית ג'מאל, הבנוי על ראש הגבעה הסמוכה. המנזר הניצב במקום כיום הוקם רק בעת המודרנית, אולם בשטחו שרידי מנזר ביזאנטי קדום (קטעים מרצפות הפסיפס שהתגלו בחפירות נוכל לראות במקום). מקור שמו של המנזר נובע ממסורת קדומה לפיה כאן היה לפני הכפר גמלה, שממנו בא רבן גמליאל הראשון, מורהו של שאול התרסי (פאולוס) ואחד המגנים על סטפנוס, המוכר כמרטיר הנוצרי הראשון. המסורת גורסת כי סטפאנוס עצמו חי במקום ושכאן גם נקבר. מספרים עליו שהיה מראשי הקהילה הנוצרית ושעל פועלו זה נשפט ונידון למוות. במוותו זעק "אדוני ישו, קבל את רוחי" וביקש מאלוהים כי יימחל לרוצחיו. בעת ביקור במנזר (שעות הפתיחה: ימים ב'-שבת: 00:17-30:08, יום א': סגור. שעות הפתיחה של מנזר "האחיות מבית לחם: יום שבת: 30:10-30:16. שאר הימים: סגור. טלפונים: 02-9997384 או 02-9918931).

במנזר ניתן לפקוד את שרידי הכנסייה הביזנטית ובחדר יוצא דופן, המעוצב כבית כנסת שבו גם ניצבת מנורה עם שבעה קנים ומונח תנ"ך בעברית, בשורת ידידות לעם היהודי. בשנת 1988 נבנה לצד מנזר בית ג'מאל מנזר נוסף של מסדר "האחיות מבית לחם". במקום חיות כשלושים נזירות בנות לאומים שונים, המקפידות על התבודדות ושתיקה. ביקור במקום מאפשר להתרשם מאולם התפילה שלהן, שבו לכל נזירה יש תא התבודדות נפרד משלה. מפתחו של מנזר בית ג'מאל יוצא דרומה שביל מסומן אדום. השביל ממשיך לאורך השלוחה, חולף בין עצי חורש ים תיכוני ומגיע אל קצה השלוחה שעליה ניצבת קפלה ביזאנטית יפה, שהיוותה בעבר חלק ממכלול המנזר.

מהקפלה גולש השביל אל עבר כביש הגישה לרמת בית שמש, המקביל לערוצו החרב של נחל רמות. חוצים את הכביש ופונים ימינה אל עבר מעין סמוך אליו, הנחבא בצל עצים. מהמעין יש להמשיך ימינה, בשולי שדה חרוש / מעובד, עד לדרך התוחמת אותו ממערב, המעפילה אל מרומי תל ירמות.

תל ירמות נחשב לאחד התלים הארכיאולוגיים הגדולים ביותר בארץ. רובו נבנה בסוף האלף הרביעי לפני הספירה. בתקופת הברונזה הקדומה השנייה הייתה במקום עיר מתוכננת ומבוצרת היטב. בשוליו הדרומיים של התל ישנו אזור שבו נחשפו בחפירות שרידיה של חומה גדולה ומבוצרת שבה משולב אחד משערי העיר. בשטח המישורי

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

שבתוך העיר ניתן להבחין בשרידי קירותיו של ארמון עצום. מהארמון שרדו רק חלקיהם התחתונים של הקירות, אך ממצאים מצביעים על כך שלפחות חלקים ממנו היו דו-קומתיים. בחלק מאגפי הארמון השתמרה החלוקה הפנימית לחדרים, כנראה של מחסנים, שרצפתם רוצפה במעטה צפוף של חלוקי נחל. אנו נחצה את חלקה התחתון של העיר ונמשיך מזרחה, לעבר שיא הגובה – המקום שבו שכנה העיר העליונה ולימים גם חווה ביזאנטית מבוזרת. ממרומי התל נשקפת תצפית לכל העברים. במזרח נראית שדרת ההר המרכזית ומובחנת היטב נטייתן העזה של שכבות סלע הגיר לעבר השפלה. במערב נראה הרכס הקירטוני המהווה את השפלה הגבוהה. מדרום: תל עזקה, מצפה משואה ופתחת עמק האלה. מצפון: מנזר בית ג'מאל. מעט מזרחית למנזר הולכת ומתעצמת רמת בית שמש, אשר לפי חלק מתוכניות המתאר שלה אמורה להתרחב דרומה ולחבוק את תל ירמות. גולשים מראש התל דרום מזרחה, בהמשכו של השביל האדום. השביל מתעקל בחדות שמאלה. לפני ההגעה לערוץ נחל יבש מגיעים אל פנייה שמאלה, בשביל ברור ללא סימון שבילים. פונים בה וכעבור כמה מאות מטרים מגיעים אל סופה של דרך סלולה. בהמשכה שבים אל כביש הגישה לרמת בית שמש. חוצים אותו ומעפילים בחזרה לעבר נקודת הסיום בשביל רחב וברור שלאורכו סימון שבילים שחור.

עודכן בתאריך 7.11.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון